

RMK ohutusjuhend võsa- ja kettsaega ning trimmeriga töötamisel

1. Üldsätted

Juhend kehtestab tööohutuse nõuded võsa- ja kettsaega ning trimmeriga töötamisel.

2. Mõisted

Juhendis kasutatakse mõisteid järgmises tähenduses:

- 2.1. töövahend – masin, seade, transpordivahend, tööriist või muu tööks kasutatav vahend;
- 2.2. piirkonna juht – struktuuriüksuse piirkonda juhtiv töötaja, kes sõlmib, muudab ja lõpetab piirkonna töötajaga töölepingu;
- 2.3. otsene juht – juht, kes annab vahetult töötajale tööülesandeid ja kontrollib nende täitmist.

3. Tööohutuse üldnõuded

- 3.1. Kõigile töötajatele korraldatakse enne tööle asumist juhendamise ja väljaõpe.
- 3.2. Struktuuriüksuse juht või piirkonna juht lubab töötaja tööle, kui ta on veendunud, et töötaja tunneb töötervishoiu ja tööohutuse korraldust ning oskab ohutuid töövõtteid praktikas rakendada.
- 3.3. Lubatud on teha ainult seda tööd, milles töötajat on juhendatud ja mille ohutuid töövõtteid ta tunneb.
- 3.4. Töötajal on õigus keelduda tööst, millega toimetulekus ja mille ohutusnõuete tagatuses ta ei ole kindel ning teavitama sellest viivitamatult otsest juhti.
- 3.5. Töötaja tohib kasutada ainult vastavaks tööks ettenähtud ja töökorras töövahendit. Keelatud on kasutada töövahendit, mille käsitlemiseks puuduvad töötajal oskused ja mille kohta ei ole töötajat teavitatud ohututest töövõtetest.
- 3.6. Märgetes tööohutusnõuete rikkumist teiste töötajate poolt või ohtu lähedalolijatele, peab töötaja viivitamatult peatama ohtu põhjustava tegevuse, võtma tarvitusele abinõud ohutuse tagamiseks ja juhtunust teavitama otsest juhti.
- 3.7. Töötaja peab teavitama otsest juhti kõigest töö ajal märgatud rikestest või puudustest.
- 3.8. Võsa- ja kettsaega lubatakse töötama isikuid, kes on vähemalt 18 aastat vanad.
- 3.9. Metsakasvatustöödel töötamisel peab töötaja omama kutsetunnisust „Raietööline, tase 3“ või „Metsur, tase 4“.
- 3.10. Töötajal on tööandja poolt väljastatud töövahendite ja isikukaitsevahendite kasutamine lubatud ainult tööülesannete täitmisel.
- 3.11. Töökohale ei tohi lubada kõrvalisi isikuid.
- 3.12. Sõiduk, millega töötaja töökohale saabus, tuleb parkida töökohalt lahkumise suunas, et õnnetuse korral saaks kiiremini tegutseda.
- 3.13. Töötaja peab olema varustatud esmaabivahenditega ja kandma neid töökohal endaga kaasas.

4. Kasvavate puude laasimine

- 4.1. Kasvavate puude laasimisel on töötaja kohustatud:
 - 4.1.1. kandma kaitsekiivrit ja -prille või näokaitset, et vältida saepuru ja muu prahi sattumist silma;
 - 4.1.2. laasides seisma kindlal alusel;
 - 4.1.3. eemaldama ümber laasitava puu 3 m raadiuses liikumist segavad takistused;

- 4.1.4. ühe puu juurest teise puu juurde liikudes hoidma töövahendit kehast võimalikult eemal ja paralleelselt maapinnaga;
- 4.1.5. peatama laasimise, kui kõrvaline isik siseneb ohtlikusse tsooni (≤ 15 m laasitavast puust);
- 4.1.6. peatama töö tugeva vihma või äikese ajal.
- 4.2. Laasimist alustada puu alumistest okstest, liikudes piki tüve ladva suunas.
- 4.3. Laasimisel ei tohi seista lõigatava oksa all.
- 4.4. Okste laasimisel läbimõelduga 4 cm ja enam, peab töötaja asuma puutüvest vähemalt 3 m kaugusel risti oksa kasvamise suunaga.
- 4.5. Oksa rippesse jäämisel tuleb enne järgmise oksa laasimisele asumist rippes oks eemaldada.
- 4.6. Keelatud on laasida puid, mille võrasse on jäänud rippesse teine puu või selle osa.

5. Võsasaega töötamine

- 5.1. Võsasaega töötades on töötaja kohustatud:
 - 5.1.1. kandma tugevast riidest pikki pükse ja töökindaid;
 - 5.1.2. kandma demaskeerivat värvi tööriietust;
 - 5.1.3. kandma kinniseid tugevama konstruktsiooniga libisemist takistava tallaga vettpidavaid jalanõusid;
 - 5.1.4. kandma alati mürasummutusklappe ja kaitsemaski või kaitseprille;
 - 5.1.5. kandma kaitsekiivrit kõrgema kui 3 m võsa saagimisel;
 - 5.1.6. kasutama ainult vastavale margile ettenähtud lõikeseadet;
 - 5.1.7. veenduma, et lõikeseadme kinnitusmutter on kindlalt fikseeritud;
 - 5.1.8. veenduma, et lõikeseadmepoolne margile vastav ja vigastusteta kaitsekate ning see on kinnitatud;
 - 5.1.9. kontrollima lõikeseadme seisukorda, pragude ja mõrade puhul tuleb lõikeseade välja vahetada;
 - 5.1.10. veenduma, et lõikeseade liigub vabalt ja ei ole kõrvaliste esemetega kokkupuutes;
 - 5.1.11. seiskama mootori, kui lõikeseade kiilub kinni;
 - 5.1.12. veenduma, et lõikeseade tühikäigul ei pöörle;
 - 5.1.13. seiskama mootori tööorgani puhastamisel ja lõikeseadme läheduses muid tegevusi tehes;
 - 5.1.14. töötama võsasaega, mis on kinnitatud kanderihmadele;
 - 5.1.15. kontrollima, et kanderihmade kiirkinnitus on töökorras ja võimaldab ohu korral kiiresti võsasaet kanderihmadest vabastada;
 - 5.1.16. kasutama võsasaet mootoris ainult pliivaba kütust;
 - 5.1.17. sulgema tankimise järgselt kindlalt kütusekanistri ja kütusepaagi kinnituskorgid;
 - 5.1.18. peatama töö, kui kõrvaline isik siseneb ohtlikusse tsooni (≤ 15 meetrit);
 - 5.1.19. hoidma teise võsasaega töötava töötajaga vähemalt 15 meetrilist vahekaugust;
 - 5.1.20. langetama üle 8 cm jämedusega puid kahe lõikega tüve mõlemalt küljelt;
 - 5.1.21. peatama töö tugeva vihma või äikese ajal.
- 5.2. Keelatud on kasutada langetamisel võsasaeketta sektorit, mis jääb kujutletava kella 11 ja 14 vahele, sest oht tagasilöögiks on suur.

6. Trimmeriga töötamine

- 6.1. Trimmeriga töötades on töötaja kohustatud:
 - 6.1.1. kandma pikki pükse ja töökindaid;
 - 6.1.2. kandma demaskeerivat värvi tööriietust;

- 6.1.3. kandma kinniseid tugevama konstruktsiooniga libisemist takistava tallaga jalanõusid;
 - 6.1.4. kandma alati mürasummutusklappe ja kaitsemaski või kaitseprille;
 - 6.1.5. kasutama ainult vastavale margile ettenähtud lõikeseadet;
 - 6.1.6. veenduma, et lõikeseadme kinnitusmutter on kindlalt fikseeritud;
 - 6.1.7. veenduma, et lõikeseadmel on margile vastav ja vigastusteta kaitsekate ning see on kinnitatud;
 - 6.1.8. kontrollima lõikeseadme seisukorda, pragude ja mõrade puhul tuleb lõikeseade välja vahetada;
 - 6.1.9. veenduma, et lõikeseade liigub vabalt ja ei ole kõrvaliste esemetega kokkupuutes;
 - 6.1.10. seiskama mootori, kui lõikeseade kiilub kinni;
 - 6.1.11. veenduma, et lõikeseade tühikäigul ei pöörle;
 - 6.1.12. seiskama mootori tööorgani puhastamisel ja lõikeseadme läheduses muid tegevusi tehes;
 - 6.1.13. kasutama trimmeri mootoris ainult pliivaba kütust;
 - 6.1.14. sulgema tankimise järgselt kindlalt kütusekanistri ja kütusepaagi kinnituskorgid;
 - 6.1.15. peatama töö, kui kõrvaline isik siseneb ohtlikusse tsooni (≤ 15 meetrit);
 - 6.1.16. hoidma teise trimmeriga töötava töötajaga vähemalt 15 meetrilist vahekaugust;
 - 6.1.17. peatama töö tugeva vihma või äikese ajal.
- 6.2. Enne trimmerdama hakkamist tuleb üle vaadata hooldatav ala, et sinna ei oleks sattunud esemeid (kivid, taara jne), mis võivad trimmeri lõikeseadme poolt saadud löögi tulemusel lennata ja põhjustada vigastusi või purustusi.

7. Kettsaega töötamine

- 7.1. Kettsaega töötades on töötaja kohustatud:
- 7.1.1. kasutama demaskeerivat värvi tööriietust ja kasutama isikukaitsevahendeid:
 - 7.1.1.1. mürasummutusklappe ja kaitsemaskiga varustatud kaitsekiivrit;
 - 7.1.1.2. sääre ja reiekaitsetega turvapükse, mis tagavad saeketi seiskumise sisselõike korral;
 - 7.1.1.3. turvasaapaid;
 - 7.1.1.4. töökindaid;
 - 7.1.2. töökohale kaasa võtma ja vajadusel kasutama pööramiskonksuga langetuslabidat, -kiile, haaratsit, konksu ja tööriistavööd;
 - 7.1.3. eemaldama enne langetamist puu ümbert võsa ja lamapuit ning tegema taganemiseks 45 kraadi all 2-3 m pikkused rajad;
 - 7.1.4. langetama töökohal kõik puud, mis võivad ohustada ennast ja teisi isikuid;
 - 7.1.5. peatama langetamise, kui kõrvaline isik siseneb ohtlikusse tsooni (≤ 50 meetrit puu langetamise kohast);
 - 7.1.6. katkestama viivitamatult töö, kui vigastatakse elektriliini, peale seda tuleb ohtlik koht tähistada ja teavitada otsesest juhti;
 - 7.1.7. paigutama raietööde ohutusmärgid, kui otsene juht on seda nõudnud;
 - 7.1.8. teavitama otsesest juhti täiendavate ohutusmärkide paigaldamise vajadusest;
 - 7.1.9. tähistama lõpuni läbi saagimata või rippesse jäänud puud;
 - 7.1.10. kasutama kettsae mootoris ainult pliivaba kütust;
 - 7.1.11. sulgema tankimise järgselt kindlalt kütusekanistri ja kütusepaagi kinnituskorgid.
- 7.2. Kui töökohaga piirnevad või seda läbivad elektriliinid, võib puud langetada ainult liinivaldaja kirjalikul loal.

- 7.3. Keelatud on raiuda tugevama kui 12 m/s tuulega, äikese ja paduvihmaga ning tiheda uduga (tihedaks loetakse udu, kui 50 m kauguselt ei ole näha inimese siluetti).
- 7.4. Tuulemuru ja -heite koristamisel tuleb puud langetada tuulemuru suunas. Esimeses järjekorras tuleb langetada kõige ohtlikumad puud. Enne puu langetamist tuleb kõrvaldada lahtised rippuvad oksad ja ladvaotsad.
- 7.5. Tuulemurrus töötamisel ja jämedamate puude (rinnasdiameetriga üle 90 cm) langetamisel peab töökohal töötama üheaegselt vähemalt kaks töötajat.
- 7.6. Langetatavale puule tuleb teha esmalt langetussuunas langetussälg. Sälgu sügavus peab olema sirgel puul mitte alla 1/4 tüüka jämedusest, kaldu kasvanud ja pehastunud puudel mitte alla 1/3 tüüka jämedusest. Pehkinud ja jalalkuivanud puude sälkamine peab toimuma ainult saega, olles eelnevalt kontrollinud puu seismiskindlust ja vajadusel eemaldada murdunud ladvad või oksad.
- 7.7. Langetuslõige tuleb teha langetussälgu tasapinnast kõrgemale.
- 7.8. Langetamisel tuleb jätta pideriba 1/10 tüve läbimõõdust, keelatud on langetatavat tüve täielikult läbi saagida. Vajadusel tuleb kasutada langetuslabidat või -kiilu.
- 7.9. Puutüve langema hakkamisel tuleb taganeda ohutusse kaugusse (45 kraadise nurga all langetussuuna vastassuunast).
- 7.10. Kännust kokkukasvanud puud või üle viie kraadise kaldega puud tuleb langetada loomuliku kalde suunas. Murdunud puud tuleb langetada murdele ristisuunas, kusjuures peab kontrollima eelnevalt murde tugevust. Pinges olevate puude langetamisel ja laasimisel tuleb eelnevalt hinnata situatsiooni ohtlikkust ning vajadusel kasutada abivahendeid vältimaks sae kinnikiilumist, rebendi või tagasilöögi ohtu. Rebendite vältimiseks tuleb pinges puude läbisaagimisel pinge leevendamiseks teha pideriba külgedele kerged sisselõiked.
- 7.11. Rippesse jäänud puu langetamisel tuleb järgida järgnevaid nõudeid:
 - 7.11.1. keerata tüvi langetuslabida või -lindiga endast eemale, mitte kunagi enda poole;
 - 7.11.2. lohistada puu maha metsamasina või vintsi abil;
 - 7.11.3. mitte langetada puud, mille najal on rippes puu;
 - 7.11.4. mitte lõigata rippes puu tüükaotsast mitte;
 - 7.11.5. mitte maha paisata rippes puud teise puu pealelangetamisega;
 - 7.11.6. mitte töötada rippes puu all.
- 7.12. Keelatud on töötada rippesse jäänud puu ohtlikus läheduses.
- 7.13. Raiutud puu laasimine toimub suunaga tüükast ladvani. Laasida ei tohi:
 - 7.13.1. seistes ise laasitava tüvel;
 - 7.13.2. oksti, millele tüvi kindlalt toetub;
 - 7.13.3. oksti kokkutõmmatud tüvede pakis või oksti, mis asuvad teiste tüvede või kändude vahel pinge all.
- 7.14. Laasijate omavaheline kaugus peab olema vähemalt 10 m.
- 7.15. Tuule poolt heidetud puud tuleb esmalt kännust järgata.
- 7.16. Tuuleheite puude väljapööratud juurekamakas tuleb peale järkamist metsamasina või vintsi abil tagasi tõmmata.
- 7.17. Keelatud on töötada saeplaadi otsa ülemise veerandiga, sest oht tagasilöögiks on suur.